

travelbook

Monachium i Bawaria

Mistrzowska **ERGO**
#ochrona **HESTIA**

Autor przewodnika: Andrzej Kłopotowski

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej

Redakcja: Łukasz Karolewski

Korekta: Katarzyna Dziagacz, Judyta Zegan

Opracowanie kartograficzne: Magdalena Kroczak

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

OSM (www.openstreetmap.org)

Redakcja techniczna i skład: Sabina Binek

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bemot2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie II

ISBN: 978-83-283-4530-0

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE MONACHIUM I BAWARII _____	8
INFORMACJE PRAKTYCZNE _____	13
PRZED WYJAZDEM _____	14
Wybór czasu podróży _____	14
Mapy, rozmówki, przewodniki _____	15
Formalności wizowo-paszportowe, przekraczanie granic _____	15
Co zabrać? _____	15
DOJAZD _____	16
Podróż samolotem _____	16
Podróż samochodem _____	16
Podróż pociągiem _____	17
Podróż autobusem _____	17
NA MIEJSCU _____	18
Transport publiczny _____	18
Samochód _____	18
Noclegi _____	18
Wyżywienie _____	19
Pamiątki _____	20
INFORMATOR A-Z _____	21
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE _____	27
KRAJOZNAWCZE ABC _____	28
Charakterystyka geograficzno-przyrodnicza _____	28
Gospodarka _____	31
SPOŁECZEŃSTWO _____	32
Ludność _____	32
Religia _____	32
KULTURA I SZTUKA _____	33
▶ Oktoberfest _____	36
KUCHNIA BAWARII _____	40

MONACHIUM	41
HISTORIA	42
WARTO ZOBACZYĆ	44
Wokół Marienplatz	44
Wokół Frauenkirche	52
Wokół rezydencji	58
Kunstareal	66
Przez Ogród Angielski	72
Wokół Uniwersytetu	76
Szwabing	79
Nad Izarą	83
Wokół Parku Olimpijskiego	87
Przez Błonia Teresy	90
Przez Nymphenburg	92
Dalej od centrum	96
PÓŁNOCNA BAWARIA	99
BAYREUTH	100
BAMBERG	110
WÜRZBURG	123
NORYMBERGA	133
HISTORIA	134
WARTO ZOBACZYĆ	135
Stare Miasto. Część św. Wawrzyńca	135
Stare Miasto. Część św. Sebalda	141
Teren zjazdów NSDAP	145
▶ Jarmarki bożonarodzeniowe	148
ZACHODNIA BAWARIA	151
AUGSBURG	152
NÖRDLINGEN	163
ROTHENBURG OB DER TAUBER	166
DINKELSBÜHL	171

MEMMINGEN _____	174
INGOLSTADT _____	178
KEMPTEN _____	182
LINDAU _____	187
POŁUDNIOWA BAWARIA _____	191
GARMISCH-PARTENKIRCHEN _____	192
FÜSSEN _____	201
ZAMEK HOHENSCHWANGAU _____	204
ZAMEK NEUSCHWANSTEIN _____	206
WIES _____	210
ETTAL _____	212
PAŁAC LINDERHOF _____	214
PAŁAC HERRENCHIEMSEE _____	218
WSCHODNIA BAWARIA _____	221
PASAWA _____	222
BURGHAUSEN _____	232
ALTÖTTING _____	238
STRAUBING _____	240
RATYZBONA _____	242
MINISŁOWNICZEK NIEMIECKO-POLSKI _____	251
INDEKS _____	252

Spis planów i map

Bawaria _____	7	Augsburg _____	154–155
Monachium – Muzea _____	69	Garmisch-Partenkirchen __	194–195
Monachium – Szwabing _____	80	Pasawa _____	224–225
Bamberg _____	112–113	Ratyzbona _____	244–245
Norymberga _____	136–137	Schemat metra w Monachium __	255

Atrakcje Monachium i Bawarii

NAJPIĘKNIEJSZE ZAMKI I PAŁACE

Rezydencje w Monachium

Rezydencja Wittelsbachów to prawdziwa skarbnica historii i sztuki w samym centrum miasta. Nymphenburg zaś to dawna rezydencja letnia.

Rezydencja w Würzburgu

Wpisany na Listę UNESCO barokowy pałac biskupów.

Zamek w Burghausen

Sześć dziedzińców i mury ciągnące się przez ponad kilometr sprawiają, że jest to najdłuższy zamek na świecie.

Zamki i pałace Ludwika II

Trzy bajkowe rezydencje – Neuschwanstein, Linderhof oraz Herrenchiemsee – będące efektem realizacji marzeń i szalonych wizji króla Bawarii.

Kup książkę

Poleć książkę

NAJCIEKAWSZE MUZEA

Muzeum Narodowe w Norymberdze

Bogata ekspozycja prezentująca dzie-
dzictwo Niemiec.

Centrum Dokumentacji Terenu Zjazdów Partyjnych w Norymberdze

Nowoczesna placówka pokazująca drogę
Hitlera do władzy, aparat represji, okru-
cieństwa obozów koncentracyjnych oraz
procesy norymberskie. Zajmuje część Hali
Kongresowej z lat 30. XX w.

Muzeum BMW w Monachium i Audi w Ingolstadt

Coś dla miłośników motoryzacji. Ekspo-
zycje pozwalają prześledzić dzieje naj-
popularniejszych bawarskich marek sa-
mochodów.

Pinakoteki w Monachium

Trzy doskonałe kolekcje przedstawiające
przekrój historii sztuki. W zbiorach znaj-
dują się prace m.in.: Dürera, Rembrandta,
Rubensa, Picassa, Van Gogha, Dalego czy
Warhola.

Kup książkę

Poleć książkę

NAJWAŻNIEJSZE ŚWIĄTYNIE

Kościół Mariacki w Monachium ▲

Najważniejsza świątynia stolicy Bawarii, której charakterystyczne wieże dominują w panoramie miasta.

Kościół pielgrzymkowy w Wies

Wpisana na Listę UNESCO świątynia stojąca wśród alpejskich łąk.

Sanktuarium w Altötting

Bawarski ośrodek kultu religijnego przyciągający pielgrzymów z całego landu.

Kościół braci Asamów

Rokokowe perełki znajdujące się w Monachium, Straubingu i Ingolstadt.

Kościół św. Sebalda oraz św. Wawrzyńca w Norymberdze >

Dwie średniowieczne świątynie, w których znajdują się dzieła Wita Stwosza.

Kup książkę

Poleć książkę

CUDA PRZYRODY

Szczyt Zugspitze

Najwyższa góra Niemiec wznosząca się ponad Garmisch-Partenkirchen na wysokość 2962 m n.p.m.

Jezioro Bodeńskie

Podzielone pomiędzy trzy kraje – Niemcy, Austrię i Szwajcarię – zaskakuje klimatem i zabytkami.

Trzy rzeki Pasawy

Wody rzek Inn, Ilz i Dunaju mieszają się w jednym z piękniejszych miast Bawarii.

Kup książkę

Poleć książkę

NAJCIEKAWSZE MIASTA

Monachium

Stolica Bawarii zachwyca wspaniałymi zabytkami i muzealnymi kolekcjami.

Bamberg

Wpisane na Listę UNESCO miasto, w którym do dziś widać podział na część świecką i biskupią. ✓

Bayreuth

Ulubione miasto Ryszarda Wagnera, który zaczął organizować tu swoje festiwale. ▲

Rothenburg ob der Tauber

Perełka na Szlaku Romantycznym szczyli się średniowiecznymi murami miejskimi.

Ratybona

Miasto kościołów i średniowiecznych domów leżące nad brzegiem Dunaju.

Kup książkę

Poleć książkę

Informacje praktyczne

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Przed wyjazdem

WYBÓR CZASU PODRÓŻY

Bawaria kusi turystów przez cały rok. Oczywiście najpopularniejszym okresem, w którym pojawia się tu najwięcej zwiedzających, są miesiące od maja do października. Wówczas możemy liczyć na to, że załapiemy się na najciekawsze wydarzenia kulturalne, obejrzymy spektakle lub koncerty pod gołym niebem oraz trafimy na lokalne festyny ludowe. Ale lato to też czas, kiedy trudniej o wolne miejsca noclegowe, ponieważ Bawaria jest popularnym kierunkiem wakacyjnym Niemców. Hotele i hostele w tym okresie lepiej rezerwować z wyprzedzeniem. Oczywiście są tacy, którzy wyjazd do Bawarii zaplanują na wrzesień i październik, kiedy odbywa się słynne

monachijskie święto piwa – Oktoberfest. Dla wielu to cel podróży sam w sobie.

Wiosna i jesień to dobre pory, by wybrać się na piesze wędrówki po Alpach Bawarskich lub Lesie Bawarskim. Wtedy też możemy zahaczyć o Monachium, które nie jest jeszcze aż tak oblegane przez turystów, jak w sezonie. To też dobry czas na wycieczkę do takich miast, jak: Norymberga, Augsburg, Pasawa i Ratzbona. W pochmurne jesienne dni czas można poświęcić na zwiedzanie monachijskich muzeów. Bogactwo kolekcji sprawia, że w muzeach stolicy Bawarii można spędzić kilka dni.

Zimą ożywają ośrodki narciarskie. Garmisch-Partenkirchen i Oberstdorf ściągają tłumy w trakcie popularnego

▼ Alpy

Kup książkę

Poleć książkę

Turnieju Czterech Skoczni, rozslawionego przez naszych skoczków narciarskich – Adama Małysza i Kamila Stocha.

MAPY, ROZMÓWKI, PRZEWODNIKI

Plany Monachium bez problemu znajdziemy w każdej księgarni turystycznej. Do zwiedzania miasta wystarczy jednak te zamieszczone w przewodniku. Darmowe plany miasta można dostać w punktach informacji turystycznej. Podobnie rzecz wygląda w innych bawarskich miastach. Plan pozwalający na poruszanie się po centrum zawsze się w nich znajdzie. Do podróżowania po Bawarii wystarczy ogólna mapa Niemiec lub nawigacja GPS.

Kto chce spróbować swych sił w porozumiewaniu się po niemiecku – a nie zna tego języka – może zaopatrzyć się przed wyjazdem w rozmówki

polsko-niemieckie. W polskich księgarniach dostępne są książeczki z podstawowymi zwrotami. Ich koszt to kilkanaście złotych. Osoby władające językiem angielskim bez problemu porozumieją się w Bawarii.

Co ciekawe, do tej pory w Polsce nie został wydany żaden przewodnik po całej Bawarii! Publikacje poświęcone temu regionowi zazwyczaj ograniczają się do Monachium i okolic. A Bawaria – będąca największym krajem związkowym Niemiec – to przecież też takie miasta, jak Norymberga, Bayreuth, Bamberg i Würzburg, leżące kilkaset kilometrów na północ od stolicy landu.

FORMALNOŚCI WIZOWO-PASZPORTOWE

Z chwilą dołączenia Polski do strefy Schengen w 2007 r. na granicy polsko-niemieckiej zniesiono kontrole. Podobnie sytuacja wygląda na granicach Niemiec z Czechami oraz Austrią, przez które można dotrzeć z Polski do Bawarii. Dowód lub paszport należy jednak mieć ze sobą na wypadek kontroli na trasie już na obszarze kraju. Przyda się też na granicy ze Szwajcarią, jeśli zechcemy ją zwiedzić podczas pobytu nad Jeziorem Bodeńskim.

CO ZABRAĆ?

Jeżeli wybieramy się w wyżej położone partie Bawarii, trzeba zabrać ubrania na zmienną pogodę. Lżejszy strój przyda się nad Jeziorem Bodeńskim. Wygodny ubiór oraz buty ułatwią długie spacery po miastach. To wystarczy, by cieszyć się z licznych atrakcji oferowanych przez Bawarię.

Kup książkę

Poleć książkę

Krajoznawcze ABC

CHARAKTERYSTYKA GEOGRAFICZNO- -PRZYRODNICZA

Bawaria jest największym z niemieckich landów. Historycznie dzieli się na Bawarię zwaną czasami „właściwą” lub „starą”, Frankonię oraz Szwabię. Administracyjnie na Dolną Frankonię (Würzburg), Górną Frankonię (Bayreuth), Środkową Frankonię (Ansbach), Szwabię (Augsburg), Górny Palatynat (Ratyzbona), Górną Bawarię (Monachium) oraz Dolną Bawarię (Landshut).

Od wschodu land sąsiaduje z Czechami oraz Austrią, która jest też sąsiadem Bawarii od południa. Od zachodu graniczy z innym landem niemieckim Badenią-Wirtembergią. Od północy z kolei z Hesją, Turyngią oraz, na niewielkim odcinku, z Saksonią. Bawaria zajmuje powierzchnię ponad 70,5 tys. km² na

południu Niemiec. To właściwie tyle samo co Belgia i Holandia razem wzięte, a więcej niż Szwajcaria.

W Bawarii zamieszkuje łącznie blisko 12,8 mln osób. Największymi ośrodkami miejskimi są Monachium (na południu regionu) oraz Norymberga (na północy Bawarii). Monachium liczy ponad 1,4 mln mieszkańców, zaś Norymberga nieco ponad 500 tys.

Nasz przewodnik został podzielony na sześć rozdziałów: Monachium, Północna Bawaria (m.in. Bayreuth), Norymberga, Zachodnia Bawaria (m.in. Augsburg, Lindau, Kempten), Południowa Bawaria (rejon Alp) oraz Wschodnia Bawaria (m.in. Pasawa, Ratyzbona, Burghausen). Układ wynika głównie z możliwości komunikacyjnych.

Przez land przepływają Dunaj (leżą nad nim m.in. Pasawa, Ratyzbona i Ingolstadt),

Kup książkę

Poleć książkę

Bawarskie miasta – liczba mieszkańców

Monachium	1,45 mln
Norymberga	509,9 tys.
Augsburg	286,4 tys.
Ratyzbona	145,5 tys.
Ingolstadt	132,4 tys.
Würzburg	124,8 tys.
Fürth	124,2 tys.
Erlangen	108,3 tys.
Bamberg	73,3 tys.
Bayreuth	72,1 tys.

Izara (przecina Monachium) oraz rzeka Inn (uchodzi do Dunaju w Pasawie). Właśnie Inn oraz jej dopływ Sallach tworzą część naturalnej granicy między Bawarią a Austrią. Jeszcze jedną istotną rzeką jest Lech przepływająca m.in. przez Augsburg oraz Landsberg. Na północy landu liczne zakola tworzy Men.

W regionie nie brakuje jezior górskich. Najważniejsze z nich to Chiemsee na wschodzie, Starnberger See oraz Ammersee w rejonie Monachium, położone w Alpach Bawarskich Kochelsee, Walchensee oraz Tegernsee, a także Bodensee (czyli Jezioro Bodeńskie), którego wschodni kraniec należy do Bawarii.

Im bardziej na południe, tym krajobraz Bawarii staje się bardziej górzysty. Na granicy regionu z Austrią znajduje się pasmo Alp Bawarskich. Tu też położony jest najwyższy szczyt w Niemczech. To alpejski Zugspitze, liczący 2962 m n.p.m., dobrze widziany z okolic Garmisch-Partenkirchen.

Termometry w Bawarii latem pokazują od 25°C do 30°C. W górskich rejonach pogoda może być jednak mocno zmienna. Nie powinno nikogo dziwić, że po porannych opadach w południe wyjdzie słońce, zaś pod wieczór niebo znów zasnują chmury. Zimą temperatura spada poniżej zera. Średnia temperatura waha się wówczas od 0°C do -5°C.

Kup książkę

Poleć książkę

Oktoberfest

Oktoberfest (www.oktoberfest.de) sprawia, że do Monachium rokrocznie przybywają miliony miłośników złocistego trunku z całego świata. Impreza odbywa się na wielkiej, liczącej 42 ha powierzchni łące, właściwie w samym sercu bawarskiej stolicy. To tu 17 października 1810 r. z okazji zaślubin Teresy von Sachsen-Hildburghausen z Ludwikiem I zorganizowano wyścigi konne, targ bydła i festyn. Nikt wówczas nie przypuszczał, że da to początek największej imprezie rozslawiającej miasto. Dziś na Błoniach Teresy, nazwanych tak na cześć panny młodej, roztawiane są namioty, w których przez całe dni leje się piwo. Myląca jest jedynie nazwa święta. „Październikowa uczta” zaczyna się nie w październiku, ale już we wrześniu.

Święto przyciąga turystów i piwoszy z całego świata. W czternastu namiotach miejsce znajduje ok. 10 tys. osób. Do tego dochodzą mniejsze namioty oraz stoły roztawione pod gołym niebem. Tradycją jest, że pierwszą beczkę piwa odszpuntowuje burmistrz Monachium. Kelnerki zajmujące się roznoszeniem piwa są w stanie przenieść na raz dziesięć (!) litrowych kufli. Według wyliczeń organizatorów, lekką ręką w trakcie imprezy sprzedawanych jest ok. 6 mln litrów piwa, 120 tys. kiełbasek, a także 460 tys. kurczaków. Równocześnie podliczane są zguby. Okazuje się, że najczęściej gubione są nie pieniądze, ale: dzieci. W statystykach pojawiają się również m.in. sztuczne szczęki.

Prócz piwa największe atrakcje na festiwalu to karuzele, a wśród nich „Kryolina” dysponująca własną orkiestrą, „Diabelskie koło”, zjeżdżalnia „Toboggan” oraz kolejka „Olympia Looping”. W trakcie Oktoberfest odbywają się też parady strojów, koncerty orkiestr dętych oraz pokazy strzelania z moździerza.

Oktoberfest jest okazją do zaprezentowania wyrobów wytwarzanych przez lokalnych producentów. **Browar Augustiner** (Augustiner Brauerei; Landsbergerstraße; www.augustiner-brau.de) zajmuje cały kwartał miasta, w pobliżu dworca kolejowego. Zabudowany jest obiektami produkcyjnymi wzniesionymi z czerwonej cegły. Augustiner uchodzi za najstarszego producenta piwa w Monachium. Historia browaru sięga roku 1328! Świętą nazwę zawdzięcza zakonowi augustianów, którzy byli pierwszymi browarnikami. W obecnym miejscu trunki warzony jest od poł. XIX w. Przy browarze działa oczywiście bar. To słynna Augustiner Bräustuben. Lokalnym konkurentem „augustianów” jest **browar Paulaner** (Paulaner Brauerei, Falkenstraße 11; www.paulaner.de). Obecny na rynku od 1634 r. producent znany jest z białych piw (Weißbier). Kolejni gracze to **Löwenbräu**, **Hofbräu**, **Spaten** oraz **Hacker-Pschorr**.

Kup książkę

Poleć książkę

Monachium

Monachium – obok Berlina – jest najczęściej odwiedzanym przez turystów niemieckim miastem. Tym, co przyciąga nadzarcę, są liczne zabytki zlokalizowane na terenie starego miasta oraz kolekcje muzealne. Wśród miejscowych perełek znajdują się m.in. katedra Najświętszej Marii Panny, rezydencja królów bawarskich oraz pałac Nymphenburg. Najciekawsze zbiory, oprócz rezydencji, prezentują również Pinakoteki (Stara, Nowa oraz Czasów Współczesnych), Bawarskie Muzeum Narodowe oraz Muzeum Niemieckie.

HISTORIA

Wszystko zaczęło się od klasztoru benedyktyńskiego, który stał w miejscu dzisiejszego Monachium już w VIII w. Dał on początek miastu. Od klasztoru, a dokładniej od mnichów, wzięły się też jego nazwa oraz herb. Z klasztoru wreszcie wywodzą się... tradycje browarnicze, kultywowane do dziś. Za datę powstania miasta uważa się 14 czerwca 1158 r., kiedy to władca Bawarii Henryk Lew założył Monachium. W 1175 r. osada nad Izarą zajmowała 15 ha i liczyła ok. 2,5 tys. mieszkańców.

Punktem zwrotnym w dziejach miasta była decyzja, że Monachium stanie się siedzibą dynastii Wittelsbachów. Osiedli oni tu już w poł. lat 50. XIII w., by przez kolejne stulecia – aż do początku XX w. – wznosić i rozbudowywać swe rezydencje i tworzyć kulturalną potęgę miasta. O politycznej karierze Wittelsbachów może zaś świadczyć fakt, że już w 1328 r. Ludwik Bawarski został pierwszym cesarzem niemieckim.

To też był przyczynek do rozwoju miasta. Powstał wówczas nowy pierścień murów miejskich, znacznie zwiększyła się też liczba ludności – Monachium liczyło już 12 tys. mieszkańców. Kulminacją wzrostu znaczenia miasta jest ustanowienie Monachium na pocz. XVI w. stolicą Bawarii.

Swoisty krach następuje dopiero wraz z wojną trzydziestoletnią. Nie dość, że miasto zostaje zniszczone przez wojska szwedzkie, to jeszcze jesienią 1632 r. ludność dziesiątkuje epidemia dżumy, w wyniku której umiera 1,5 tys. osób. I choć w 2. poł. XVII w. powstaje rezydencja Nymphenburg – elektor Ferdynand Maria Wittelsbach podarował ją swej żonie Henriecie Adelaidzie w podzięce za urodzenie syna, Maksymiliana Emanuela – to koniec wieku XVII i wiek XVIII jest burzliwym okresem w dziejach miasta. Na pocz. XVIII w. Monachium zajmują Austriacy. Później na tronie zasiada niezbyt popularny Karol

Kup książkę

Poleć książkę

Teodor, założyciel Ogrodu Angielskiego. Jego śmierć będzie hucznie obchodzona w lokalnych wyszynkach.

Zajęcie Monachium przez Napoleona na pocz. XIX w. wbrew przypuszczeniom nie przypieczętowało upadku miasta. Wręcz przeciwnie, Bawaria zostaje niezależnym królestwem, na którego tronie zasiada Maksymilian I. Monachium znów staje się potęgą. Następuje rozbudowa miasta, powstają nowe dzielnice, reformowana jest administracja. W 1810 r. ma miejsce ślub księcia Ludwika z Teresą von Sachsen-Hildburghausen. Wesele, które odbywa się na podmiejskiej łące – obecnie to błonia Teresy (Theresienwiese) – przeradza się w organizowane tu do dziś święto piwa – Oktoberfest. Za rządów Ludwika I Monachium staje się kolebką kultury. To on zakłada dzielnicę muzealną, a także rozwija miasto na północ, wzdłuż dzisiejszej Ludwikstraße. W 1826 r. z Landshut do Monachium przeniesiono Uniwersytet. W 1839 r. miasto zostaje połączone linią kolejową z Augsburgiem. Również w czasach Maksymiliana II

Monachium kwitnie. Dopiero rządy Ludwika II Bawarskiego i jego szalone wizje nadwyrężają kasę państwa. Śmierć władcy owiana jest tajemnicą do dziś.

U progu XX w. Monachium liczy już pół miliona mieszkańców. Widoczny staje się rozwój przemysłu – dowodem na to jest założenie w 1916 r. fabryki BMW. Ale wydarzenia, które mają miejsce w Europie, w tym I wojna światowa, doprowadzają do upadku monarchii. W 1918 r. z tronu abdykuje Ludwik III – ostatni z królów Bawarii. Rok później, po protestach i zamieszkach robotniczych, powstaje Republika Rad. Sytuacji nie uspokaja nawet utworzenie Republiki Weimarskiej. Szybko do głosu dochodzą naziści. Jeszcze w 1923 r. próba przeprowadzenia przez Adolfa Hitlera puczu kończy się niepowodzeniem, ale w 1933 r. dochodzi on już do władzy. W 1938 r. odbyła się konferencja monachijska. Jej efektem było przyzwolecie ze strony Włoch, Wielkiej Brytanii i Francji na oderwanie od Czechosłowacji Kraju Sudeckiego. W tym samym roku dochodzi do jasnego

Kup książkę

Poleć książkę

pokazania, co w sztuce nie powinno być stosowane. Za artystów zdegenerowanych uznani są abstrakcyjniści, dadaiści i surrealiści. 9 listopada z kolei ma miejsce „noc kryształowa”, w trakcie której niszczone są synagogi i sklepy żydowskie. A już po wybuchu wojny, w 1941 r. pierwsza grupa Żydów zostaje wywieziona do obozów zagłady. Z okresu II wojny światowej odnotować należy działalność grupy Biała Róża, która sprzeciwiała się rządowi faszystów.

Zmiany zaszyły dopiero po zakończeniu działań wojennych. W 1946 r. Monachium staje się stolicą landu – Wolnego Państwa Bawarii – wchodzącego w skład Niemiec Zachodnich. Jest też jednym z najprężniej rozwijających się miast kraju. Prym wiodą zakłady BMW oraz Siemens. Monachium ciągle uważane jest za ważny ośrodek browarniczy o światowym znaczeniu. W 1957 r. liczba mieszkańców przekracza już 1 mln.

W latach 70. stolica Bawarii dwukrotnie gości sportowców. Najpierw w 1972 r. przyjeżdżają tu uczestnicy XX Letnich Igrzysk Olimpijskich, a dwa lata później, w 1974 r., Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej. Ułatwieniem w poruszaniu się po mieście jest rozwijana sieć metra (pierwszą linię uruchomiono w 1971 r.) oraz kolejek miejskich.

Dziś Monachium to nowoczesne miasto, jednocześnie dumne ze swej przeszłości (w 2008 r. hucznie obchodzono 850. urodziny miasta). Turystów przyciąga pięknie odnowioną starówką, niezwykle ciekawymi muzeami oraz licznymi współczesnymi budynkami takimi jak Pinakoteka Czasów Współczesnych, BMW Welt czy Allianz Arena. Obecnie mieszka tu 1,45 mln osób. Ale w trakcie Oktoberfest bawi się nawet 6 mln!

Kup książkę

WARTO ZOBACZYĆ

Poniżej opisano jedenaście tras spacerowych po Monachium. Prowadzą one przez najciekawsze zaułki starówki, okolice Pinakotek, nad Izarę, do Ogrodu Angielskiego, pałacu Nymphenburg oraz terenów, na których odbywały się igrzyska olimpijskie. Opisane zostały też miejsca na obrzeżach miasta.

Wokół Marienplatz

Spacer zaczyna się i kończy na głównym placu starego miasta – Marienplatz (krzyżują się tu prawie wszystkie linie monachijskiego metra). Trasa wiedzie przez wschodnią część starówki, prowadzi do Starego i Nowego Ratusza, kilku

Poleć książkę

kościółów, muzeów oraz przez najciekawsze ulice i place.

★ **Plac Maryjny** (Marienplatz) został wytyczony już w XII w. Jednak na próżno szukać tu dziś śladów z tamtego okresu. Obecna zabudowa jest znacznie młodsza. Najładniejsze **kamienice** stoją w pierzei zachodniej. Zaskakują swą wysokością – liczą aż po sześć kondygnacji. Zupełnie nowoczesna jest większość budynków w pierzei południowej. Wielkością są jednak dostosowane do starszych realizacji. Po stronie wschodniej widać bryłę Staroego Ratusza z charakterystyczną wieżą. Sąsiedni budynek z biało-pomarańczową dekoracją wykonaną techniką sgraffito to dom handlowy Ludwiga Becka. Pierzeję północną zajmuje Nowy Ratusz.

Nazwa placu używana jest od 1854 r., gdy w Monachium trwała epidemia cholery. Wówczas to mieszkańcy zawierzyli swój los Matce Boskiej.

Kolumna Maryjna (Mariensäule) stojąca pośrodku placu to XVII-wieczna kompozycja wzniesiona na pamiątkę przetrwania najazdu Szwedów w 1638 r. Złotą rzeźbę z końca XVI w. otaczają cherubiny symbolizujące herezję, wojnę, głód i plagę. Blżej Nowego Ratusza stoi inna ozdoba placu – **fontanna z rybami** (Fischbrunnen), będąca powojenną rekonstrukcją wodotrysku zbudowanego tu w latach 60. XIX w.

★ **Nowy Ratusz** (Neues Rathaus; Marienplatz 8) swojego ostatecznego kształtu nie uzyskał od razu. Najstarsza

▼ Plac Maryjny i Nowy Ratusz

Kup książkę

Poleć książkę

Muzeum Archeologiczne *Archäologische Staatsammlung; Lerchenfeldstraße 2; www.archaeologie-bayern.de* przechodzi renowację, która potrwa aż do 2020 r. Do tego czasu czynne będą jedynie wystawy czasowe.

★ **Anioł Pokoju** (Friedensengel) widoczny na drugim brzegu Izary zamyka od wschodu oś widokową, która rozpoczyna się na wysokości Domu Sztuki. Budowę pomnika rozpoczęto w 1896 r. Okazją była 25. rocznica ustanowienia pokoju po wojnie francusko-niemieckiej z lat 1870–71. Głównym elementem kompozycji jest złoty Anioł z gałązką oliwną w prawej dłoni i postacią bogini Ateny trzymaną w lewej dłoni. Symbolizują one pokój oraz walkę. W tzw. świątyni u podnóża pomnika znajdują się portrety władców, a także mozaiki ukazujące m.in. wojnę i pokój. Pomnik jest dziełem rzeźbiarzy: Heinricha Dülla, Georga Pezolda i Maxa Heilmaiera, zaś za odlew w brązie

▼ Anioł Pokoju

odpowiadał Ferdinand von Miller. Odsłonięcie nastąpiło 16 lipca 1899 r. Całość ma 38 m wysokości.

★ **Ogród Angielski** (Englischer Garten) już od 1789 r. udostępniany jest mieszkańcom Monachium jako park publiczny. Nastąpiło to po wydaniu odpowiedniego dekretu przez Karla Theodora. Rozplanowany został w miejscu istniejącego tu wcześniej ogrodu wojskowego, utworzonego przez amerykańskiego oficera Benjamina Thompsona, ministra wojny. Nazwa wynika z faktu, że zaprojektowano go jako park krajobrazowy w stylu angielskim. Ogród ciągnie się wzdłuż Izary na przestrzeni kilku kilometrów. Zaliczany jest do grona największych parków miejskich na świecie. Tworzy „zielony korytarz” pozwalający wyjść z centrum Monachium aż poza miasto. Dziś to jedno z ulubionych miejsc wypoczynku i rekreacji mieszkańców Monachium

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Monachium i Bawaria

Monachium to miasto wspaniałych zabytków, znakomitych kolekcji muzealnych, słynnego klubu piłkarskiego, koncernu samochodowego BMW i doskonałego piwa. To wielka europejska metropolia – dumna ze swej przeszłości, z pomysłami na przyszłość. Bawaria zaskakuje różnorodnością. Tu znajdują się piękne średniowieczne miasta i miasteczka, a tradycje ludowe są wciąż żywe. Tu rozbrzmiewa muzyka Wagnera, którą – w kamieniu – próbował uwiecznić szalony Ludwik II Bawarski. Tu wreszcie na Turniej Czterech Skoczni zjeżdżają fani skoków narciarskich.

Perły architektury gotyku i baroku

Monachijskie **Pinakoteki**

Romantyczne miasteczka

Alpejskie **krajobrazy**

Rezydencje Ludwika II Bawarskiego

Tradycje **Oktoberfestu**

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4530-0

Cena 26,90 zł